

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. IX-1005 47, 48, 49, 50, 53 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
48¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP NR. 21-382(3)); TAIS NR. 21-20740(4))**

2021-05-26   Nr. NV-1123

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – užtikrinti efektyvią neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių teikiamą pagalbą aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams ir stiprinti gamtos išteklių apsaugą.

3. Dabartinė situacija:

Pastaruoju metu pastebimas neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių skaičiaus mažėjimas, taip pat mažėjantis jų veiklos aktyvumas ir efektyvumas (šiuo metu neetatinio aplinkos apsaugos inspektorius galias turi 238 asmenys, o už aktyvią veiklą 2020 metais buvo materialiai skatinami tik 28 neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai). 2019 metais neetatinio aplinkos apsaugos inspektorius galias turėjo 290 asmenų, dar anksčiau – iki 700-800 asmenų.

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme:

- nustatyta, kad neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriais negali tapti asmenys, teisti už nusikaltimus tik aplinkai;
- nenumatyti mokymo kursai prieš egzaminą;
- nesudaryta galimybė buvusiems aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams tapti neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriais nelaikant egzamino;
- nustatyta, kad neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriams galios suteikiamos vieneriems metams;
- nenumatyta galimybė prieš suteikiant neetatinio aplinkos apsaugos inspektorius galias patikrinti, ar asmuo pagal asmenines moralines savybes tinka būti neetatiniu aplinkos apsaugos inspektoriumi;
- neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriams galios suteikiamos veikti visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ar jos dalyje;
- nereglamentuojamas neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklos organizavimas ir vertinimas, atsiskaitymas už veiklą;
- nenustatyta prievolė neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriams atliekant funkcijas laikytis visuotinai priimtinių elgesio ir etikos normų, gerbti ir užtikrinti žmogaus teises ir laisves, laiku ir tiksliai atlikti patikėtas užduotis, vykdyti teisėtus aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų nurodymus;
- neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriams vykdyti aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo patikrinimus, imtis kitų veiksmų siekiant užkirsti kelią pažeidimams ar juos išaiškinti suteikta teisė tik kartu su aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnais, vykdančiais aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę. Savarankiškai neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai turi teisę tik techninėmis priemonėmis fiksuoti asmenis, įtariamus darant ar darančius aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, šių asmenų veiksmus ir jų transporto priemones.
- numatyta galimybė nepratesti suteiktų galių neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriams tik tais atvejais, jei jie nedalyvauja arba neaktyviai dalyvauja aplinkos apsaugos kontrolės veikloje, o suteiktos galios atšaukiamos piktnaudžiaujantiems jomis ar vykdančioms veiklą, nesuderinamą su inspektorius statusu.

4. Projekto esmė:

Siekiant sudaryti galimybes organizuoti efektyvesnę neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklą ir neetatinėms aplinkos apsaugos inspektoriams saugiai teikti kvalifikuotą pagalbą aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams vykdant pavestas funkcijas minėtos kontrolės srityje, skatinti visuomenę aktyviau įsitraukti į aplinkosauginę veiklą, Projektu numatoma išsamiau nustatyti:

- reikalavimus asmenims, norintiems tapti neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriais (negali tapti asmenys, teisti už nusikaltimus);
- nuo 1 iki 5 metų pailginti terminą (gali būti pratęsiamas), kuriam suteikiamos neetatinio aplinkos apsaugos inspektoriaus galios;
- pakeisti galių suteikimo procedūrą, nustatyti neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklos organizavimo, atsiskaitymo už veiklą ir veiklos vertinimo tvarką, patikslinti neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių pareigas ir atsakomybę (pavyzdžiui, nustatyti prievolę neetatinėms aplinkos apsaugos inspektoriams, pastebėjus daromą aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimą, visais atvejais nedelsiant pranešti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai ir kt.), galių panaikinimo sąlygas, nustatyti galių sustabdymo tvarką.
- numatoma sudaryti galimybę buvusiems aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams tapti neetatiniais aplinkos apsaugos inspektoriais nelaikant testo (ne daugiau nei prieš 5 metus);
- atsižvelgiant į tai, kad žvejybos ir medžioklės plotų naudotojams įstatymais nustatyta pareiga saugoti laukinės gyvūnijos išteklius nuo neteisėto naudojimo, tačiau šių pareigų vykdymas problemiškas, nes teisė tikrinti asmenų veiklą naudojant šiuos išteklius žvejybos ir medžioklės plotų naudotojams nesuteikta (kartu ir nustatyti neteisėto gyvūnijos išteklių naudojimo faktą, imtis kitų būtinų veiksmų juos saugant), Projektu numatoma sudaryti galimybę žvejybos ir medžioklės plotų naudotojams ar jų nariams, atstovams, kurie yra neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai, tinkamai ir efektyviai vykdyti įstatymuose nustatytas pareigas, saugoti aplinką ir gyvūnijos išteklius, užtikrinti racionalų jų naudojimą;
- siekiant efektyvios ir tinkamos neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių teikiamos pagalbos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams, numatoma, kad neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai funkcijas vykdytų koordinuojami aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno.
- numatoma suteikti daugiau teisių neetatinėms aplinkos apsaugos inspektoriams leidžiant efektyviau vykdyti aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimų prevenciją (suteikti galimybę savarankiškai patruliuoti (ne mažiau kaip po 2 inspektorius), efektyviau vykdyti aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimų prevenciją, žvejybos ir medžioklės plotų naudotojams savarankiškai rūpintis gamtos išteklių ir aplinkos apsauga).

Siekiant efektyviau organizuoti neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklą, Projektu siūloma atsisakyti teritorinio neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklos organizavimo, taip pat sudaryti galimybę aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai (Aplinkos apsaugos departamentui) savarankiškai nustatyti neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių funkcijų atlikimo tvarką atsižvelgiant į aktualius institucijos poreikius ir su neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veikla, jos vertinimu, galių suteikimu, pratęsimu ir panaikinimu susijusius reikalavimus.

5. Derinimas:

- Teikiamas pagal LRVK Teisės grupės 2021 m. balandžio 22 d. išvadoje Nr. NV-978 pateiktas pastabas ir pasiūlymus patikslintas Projektas;
- Iki pateikimo Vyriausybei buvo gautos Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Aplinkos apsaugos departamento pastabos ir pasiūlymai;
- Neatsižvelgta į Teisingumo ministerijos pasiūlymą dėl neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių galių naikinimo, jei jie netobulina kvalifikacijos; iš dalies atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos pastabas dėl griežtesnio teisinio reguliavimo (reikalavimų, kuriuos turi atitikti neetatinis aplinkos apsaugos inspektorius) taikymo esamiems neetatinėms aplinkos apsaugos inspektoriams; neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių atitikimo keliams moraliniams ir asmeninių savybių reikalavimams patikrinimo tvarkos; nuostatų, susijusių su veikla, nesuderinama su neetatinio

aplinkos apsaugos inspektoriaus statusu ir pan., Projektas papildytas atitinkamomis nuostatomis.

- Neatsižvelgta į Vidaus reikalų ministerijos pastabą dėl neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams numatomų suteikti teisių, kurios turi viešojo administravimo teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūros srityje požymių. Aplinkos ministerijos nuomone, Projektu numatoma sudaryti galimybę neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams patruliuoti savarankiškai tik aplinkos apsaugos pažeidimų prevencijos tikslais, nesuteikiant viešojo administravimo įgaliojimų (pastebėjus daromą pažeidimą, bet kuriuo atveju neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriais privalėtų apie tai pranešti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams ar šią kontrolę vykdančiai institucijai);
- Priežastys, dėl kurių į pastabas neatsižvelgta, arba atsižvelgta iš dalies, pateikiamos derinimo pažymoje;
- Projektui Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė 2021 m. gegužės 17 d. išvadą Nr. NV-1024 su pastabomis ir pasiūlymais dėl Projekto tikslinimo;
- 2021 m. gegužės 25 d. Projektas aptartas tarpinstituciniame pasitarime.
- 2021 m. gegužės 21 d. LRVK organizavo pasitarimą, po kurio Aplinkos ministerija tarpinstituciniam pasitarimui pateikė pagal pastabas ir pasiūlymus patikslintą Projektą.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Įstatymo projektas parengtas įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos pilietiškos aplinkosaugos iniciatyvą (169.5 p.).

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

2025 m. gegužės 25 d. Projektas aptartas tarpinstituciniame pasitarime, po kurio darbo tvarka suderinta Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastaba, t. y. Projekto 5 straipsniu dėstomo įstatymo 50 straipsnio 4 dalis tikslinama nurodant, kad „neetatiniai aplinkos apsaugos inspektoriai funkcijas vykdo koordinuojami aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno“ (vietoje nuostatos, kuria buvo numatyta, kad inspektoriai šias funkcijas vykdo vadovaujami pareigūno).

Vidaus reikalų ministerijos atstovė informavo, kad pastabų Projektui neturi.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37070663780, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lrvt.lt